

Меъёри бозтамвил 1 банди фоизӣ паст карда шуд.

Дар чаласаи навбатии Кумитаи сиёсати пулию қарзии Бонки миллии Тоҷикистон бо мақсади андешидани тадбирҳои саривақтӣ бинобар таъсири пандемияи коронавирус (COVID-19) ва бо назардошти нисбатан муътадил гардидани интизориҳои таваррумӣ дар ҷаҳон ва дар дохили ҷумҳурӣ, инчунин ҷиҳати дастгирии бахши воқеии иқтисодиёти кишвар меъёри бозтамвил ҳамчун инъикоскунандаи мавқеи сиёсати пулию қарзӣ 1,0 банди фоизӣ паст карда шуд.

Сатҳи таваррум ва омилҳои таъсиррасон. Тибқи маълумоти оморӣ таварруми солона (дар 12 моҳи охир) дар моҳи июни соли ҷорӣ ба 8,4 фоиз баробар гардид, ки дар муқоиса ба ҳамин давраи соли қаблӣ 0,3 банди фоизӣ кам мебошад.

Болоравии нисбии сатҳи нархҳо асосан дар моҳҳои март-апрели соли равон ба андозаи 3,8 фоиз ба амал омад, ки ба раванди мазкур бештар афзоишёбии нархи маҳсулоти ниёзи аввалия, аз ҷумла орд, биринҷ, шакар, рағғани пахта, картошка, пиёз ва дигар маҳсулоти хӯрокворӣ таъсири худро расониданд. Аз моҳи майи соли ҷорӣ сатҳи нархҳо нисбатан муътадил гардида, дар моҳи июн коҳишёбии сатҳи таваррум ба андозаи 1,1 фоиз ба қайд гирифта шуд.

Таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки сабаби аз доираи дурнамои муқарраршуда 6% (± 2 б.ф.) баромадани сатҳи таваррум, асосан аз ҳисоби омилҳои тақлифотӣ, пеш аз ҳама авҷ гирифтани пандемияи коронавирус (COVID-19), ки дар натиҷа ба кам гардидани пешниҳоди баъзе аз маҳсулоти асосии хӯрокворӣ, маҳдуд шудани тичорати байналхалқӣ, паст будани сатҳи рақобатнокӣ дар бозорҳои дохилӣ, инчунин таъсири омилҳои мавсимӣ замина гузошт, арзёбӣ мегардад.

Новобаста аз мушкилоти мавҷуда, дар натиҷаи ҷораҳои саривақт андешидашудаи Бонки миллии Тоҷикистон аз қабili гузаронидани амалиётҳои монетарӣ ва мудохилаҳои асъорӣ, фишорҳои таваррумӣ то андозае коҳиш ёфтаанд.

Дар давоми шаш моҳи соли 2020 ҷиҳати танзим намудани ҳаҷми пул дар муомилот, идоракунии самараноки сатҳи пардохтпазирии бонкҳо ва коҳиш додани фишорҳои қурбӣ-таваррумӣ амонатҳои шабонарӯзӣ дар ҳаҷми 153,1 млрд. сомонӣ ҷалб гардид, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 3,2 маротиба зиёд мебошад. Дар баробари ин, дар ин давра 60 музоядаи фурӯши қоғазҳои қиматноки БМТ дар ҳаҷми 7,3 млрд. сомонӣ ва 6 музоядаи Векселҳои давлатии хазинадорӣ Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ба маблағи

345,1 млн. сомони бо муҳлати гардиши 91 рӯз ва бо меъёри фоизи даромаднокии миёнавазни 0,99% баргузор гардиданд.

Ҳамзамон, чихати саривақт бо асъори хориҷӣ қонсгардони талаботи ширкатҳои воридкунандаи молу маҳсулоти ниёзи аввалияи мардум (орд, гандум, шакар, равған, сӯзишворӣ, доруворӣ, нуриҳои минералӣ ва ғайра) тибқи руйхати Хадамоти зиддиинҳисории назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар мувофиқа бо вазорату идораҳои дахлдор, мақомотҳои иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳри Душанбе ва вилояти Суғд, ки аз қониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ гардидааст, БМТ дар моҳҳои январ-июни соли 2020 аз ҳисоби захираҳои байналмилалӣ мудоҳилаи асъорӣ ба маблағи 104,3 млн. доллари ИМА – ро анҷом дод. Иқдоми мазкур то андозае ба коҳишҳои фишорҳои қурбӣ, муътадили вазъи бозорҳои дохилӣ ва сатҳи нархҳо дар моҳи июни соли қорӣ мусоидат намуд.

Интизориҳо ва хавфҳо. Маврид ба зикр аст, ки идома ёфтани паҳншавии пандемияи коронавирус (COVID-19) ва авҷ гирифтани мавҷи дуюми он аз эҳтимол дур нест. Новобаста аз ин, оғоз аз моҳҳои майи соли равон тамоюли нисбатан муътадили нархҳо ва қурби асъор дар бештари давлатҳо мушоҳида мегардад.

Нархи нафти навъи брент (Brent) дар семоҳаи якуми соли қорӣ дар биржаҳои қаҳонӣ раванди босуръати коҳишҳои дошта, нисбат ба аввали сол 65,6 фоиз коҳиш ёфт. Тибқи маълумотҳои омили қаҳонӣ аз моҳи майи соли қорӣ вобаста ба қораҳои андешидаи Созмони кишварҳои содиркунандаи нафт (ОПЕС), беҳтар шудани маҷмӯи талаботи қаҳонӣ ва вазъи иқтисодии кишварҳо тамоюли болоравии нархи нафт мушоҳида гардида, ба санаи 23 июли соли 2020 нархи навъи брент барои 1 баррел ба 44,3 доллари ИМА баробар шуд, ки нисбат ба санаи 31 марти соли қорӣ 94,8 фоиз афзоиш ёфтааст.

Таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки нархи нафт яке аз нишондиҳандаи муҳим барои иқтисодии Федератсияи Русия ба ҳисоб рафта, алоқамандии он бо рушди воқеии Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ (ММД) ва қурби пули миллии он (рубли русӣ) зиёд аст ва инчунин болоравии нархи он дар бозори қаҳонӣ метавонад ба беҳтар гардидани вазъи иқтисодии ин кишвар мусоидат намояд.

Таъсири манфии пандемияи мазкур ба қурби асъори аксари давлатҳо дар давоми семоҳаи якуми соли қорӣ низ назаррас буда, ба санаи 31 март нисбат ба доллари ИМА рубли Русия 28,7 фоиз, гривнаи Украина 18,5 фоиз, тенгеи Қазоқистон 17,5 фоиз, соми Қирғизистон 16,0 фоиз, лираи Туркия 10,4 фоиз, ларии Гурҷистон 14,3 фоиз, рубли Беларус 23,8 фоиз ва рупияи Покистон 7,0 фоиз коҳиш ёфтанд. Аз семоҳаи дуюми соли қорӣ бошад, тамоюли

болоравии қурби асъори бештари кишварҳо аз қабилӣ юани Чин, рубли Русия, гривнаи Украина, тенгеи Қазоқистон, соми Қирғизистон, драмаи Арманистон, ларии Гурҷистон, рубли Беларус, Евро ва Фунт стерлинги Англия ба қайд гирифта шуданд.

Тибқи маълумоти омили расмӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ММД – и номиналӣ дар моҳҳои январ – июни соли равон маблағи 32,4 млрд. сомони ро ташкил дода, рушди воқеии он ба 3,5 фоиз баробар шуд. Рушди иқтисодӣ асосан аз ҳисоби 9,2 фоиз афзоиш ёфтани истеҳсолот дар соҳаи саноат ва 8,2 фоиз дар соҳаи кишоварзӣ ба амал омад. Бинобар таъсири манфии пандемияи коронавирус (COVID-19) рушди иқтисодии кишвар нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 4,0 банди фоизӣ паст мебошад, ки он асосан аз ҳисоби коҳишҳои соҳаҳои хизматрасонии пулӣ (-4,8%), сохтмон (-4,6%) ва гардиши савдои чакана (-1,1%) ба вуқӯъ пайваст.

Эҳтимолияти идомаҳои паҳншавии пандемияи коронавирус (COVID-19) дар баробари дигар кишварҳои ҷаҳон ва минтақа таъсири манфии худро метавонад ба иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон низ, бинобар зиёд шудани таъсири омилҳои беруна, аз ҷумла маҳдуд гардидани равобити марзӣ ва коҳиш ёфтани муомилоти тижоратӣ, кам шудани ҳаҷми сармоягузориҳо, паст шудани сатҳи даромаднокии аҳоли ва маҷмӯи талаботи аҳоли расонад.

Мавқеи сиёсати пулию қарзӣ. Вобаста ба ҳолати пандемияи коронавирус (COVID-19) ва эҳтимолияти сар задани мавҷи дуюми бемории мазкур, кам шудани талабот, суст шудани фаъолнокии иқтисодӣ ва дигар омилҳои аксари бонкҳои марказии давлатҳои хориҷӣ ҷиҳати дастгирии иқтисодӣ бо назардошти интизориҳои сатҳи пасти таваррум сиёсати ҳавасмандгардонии монетариро амалӣ намуда истодаанд, ки ин дар солҳои оянда боиси афзоиши маҷмӯи талабот ва барқарор шудани рушди иқтисодии ҷаҳон хоҳад гашт.

Дар робита ба ин, дар сеҳаҳои минбаъда эҳтимолияти кам шудани ҳавфҳои таваррумӣ аз ҳисоби нисбатан зиёд шудани тақлифот бинобар ҷамъоварии ҳосили соҳаи кишоварзӣ, нисбатан беҳтар шудани вазъи иқтисодии ҷаҳон, коҳишҳои маҷмӯи талабот бинобар камшавии вуруди интиқолҳои пулӣ, паст шудани суръати рушди иқтисодии кишвар, маҳдуд намудани содироти баъзе аз маҳсулоти хӯрокворӣ, нисбатан муътадил гардидани суръати болоравии сатҳи нархҳо дар ду моҳҳои охир, паст будани интизориҳои таваррумӣ дар бештари давлатҳои шарикони асосии савдо ва коҳиш додани меъери фоизӣ дар бонкҳои марказии ин кишварҳо, инчунин нисбатан муътадил гардидани вазъи бозори дохилии асъор вобаста ба камшавии воридот ва маҷмӯи

талабот дар назар аст.

Бо дарназардошти омилҳои эҳтимолии болозикр чихати дастгирии иқтисодии кишвар дар шароити кунунӣ, аз ҷониби Кумита қарор қабул карда шуд, ки меъёри бозтамвил 1 банди Ҷазибаи паст карда шуда, дар сатҳи 10,75 Ҷазибаи солона аз 3 августи соли 2020 муқаррар карда шавад.

Бонки миллии Тоҷикистон минбаъд низ татбиқи сиёсати пайғиронаи пулиро қарзиро чихати ноил гардидан ба сатҳи муътадили нархҳо дар давраи миёнамуҳлат ва таъмини пардохтпазирии низоми бонкӣ идома хоҳад дод.